

Spor Alanında Görev Yapan Kadın Çalışanların Kraliçe Arı ve İmposter Sendromu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi

Sinem ULUÇ¹, Çilem BULUT², Savaş DUMAN³, Ender Ali ULUÇ³

DOI: <https://doi.org/10.38021asbid.1816069>

ORIGINAL ARTICLE

¹Çanakkale Ezine Celalettin Topçu Anadolu Lisesi, Çanakkale/Türkiye.

²Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın/Türkiye

³ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Aydın/Türkiye

⁴ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvacık Meslek Yüksekokulu, Çanakkale/ Türkiye

Öz

Bu araştırmanın temel amacı, spor alanında görev yapan kadın çalışanların kraliçe arı ve imposter sendromu düzeylerinin belirlenmesidir. Belirlenen bu amaç doğrultusunda, ise mevcut araştırmanın örneklem grubunu, Çanakkale ve Aydın illerindeki özel spor kulüplerinde aktif olarak görev yapmakta olan 124 kadın spor elemanı oluşturmaktadır. Bu kapsamda mevcut araştırmada veri toplama aracı olarak; Çelen ve Tuna (2021) tarafından geliştirilen, “Kraliçe Arı Sendromu Ölçeği” ile, Clance (1985) tarafından geliştirilen, Türkçe geçerlilik çalışmaları Şahin ve Gülşen (2022) tarafından yapılan “Clance İmposter Fenomeni Ölçeği (CIPS)” kullanılmıştır. Google formlar aracılığıyla elde edilen verilerin analizi SPSS 27.0 paket programında gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler neticesinde ise bu araştırmada sonuç olarak; spor alanında görev yapan kadın spor elemanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeylerinin arttıkça imposter sendromu düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Spor, Kraliçe Arı Sendromu, İmposter Sendromu.

Determining the Relationship Between Queen Bee and Imposter Syndrome Levels in Female Sports Workers

Abstract

The primary objective of this study is to determine the prevalence of queen bee and imposter syndrome among female sports employees. In line with this objective, the sample group for the current study consists of 124 female sports personnel actively working in private sports clubs in the provinces of Çanakkale and Aydın. In this context, the data collection tools used in this study were the "Queen Bee Syndrome Scale," developed by Çelen and Tuna (2021), and the "Clance Imposter Phenomenon Scale (CIPS)," developed by Clance (1985) and validated in Turkish by Şahin and Gülşen (2022). Data obtained through Google Forms were analyzed using the SPSS 27.0 package program. As a result of the analyses, the conclusion of this research is; It has been determined that as the queen bee syndrome levels perceived by female sports personnel working in the field of sports increase, their imposter syndrome levels decrease.

Keywords: Sports, Queen Bee Syndrome, Imposter Syndrome.

Sorumlu Yazar:

Çilem BULUT
bulutcilem0@gmail.com

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
02.11.2025

Kabul Tarihi:
19.12.2025

Online Yayın Tarihi:
28.12.2025

Giriş

Spor endüstrisi, tarihsel süreç içerisinde erkek egemen bir alan olarak yapılandırılmış ve bu durum, kadınların sporun çeşitli alanlarında karşılaştığı zorlukları da arttırmıştır (Lütkevitte, 2023). Bu bağlamda, spor örgütlerinde görev yapan kadın çalışanların, üst konumda bulunan kadın yöneticilerden algıladıkları tutum ve davranışlar literatürde “kraliçe arı sendromu” çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu kavram, erkek egemen örgüt kültürlerinde konum elde eden bazı kadın yöneticilerin, örgüt içindeki statülerini koruyabilmek adına ast konumdaki kadınlara karşı mesafeli, rekabetçi ve destekleyici olmayan tutumlar sergileyebildiklerine yönelik algıları kapsamaktadır (Mavin, 2008; Derks vd., 2011). Kadın spor elemanları; sporcular, antrenörler, yöneticiler ve hakemler gibi farklı pozisyonlarda faaliyet göstermelerine rağmen, erkek egemen kültürün etkisi altında kalmakta ve bu durum kadınların mesleki gelişimlerini, ilişkilerini de olumsuz yönde etkilemektedir (Fink, 2015). Araştırmacılara göre, spor alanı gibi rekabet, performans baskısı ve hiyerarşik yapılanmanın belirgin olduğu örgütlerde, kadın spor yöneticilerinden algılanan kraliçe arı sendromuna maruz kalma algısının daha görünür hâle gelebildiği ve kadın çalışanlar üzerinde psikososyal baskı oluşturabildiği ifade edilmektedir (Fink, 2015; Mavin ve Grandy, 2016).

Srivastava ve Sherman (2015)’a göre, kraliçe arı sendromu, “kadınların iş ortamında, diğer kadınların ilerlemelerini engellemek amacıyla çeşitli engellemeler ve psikolojik baskı uygulamaları sergilemesi olarak” tanımlanmaktadır. Kraliçe Arı Sendromu, ilk olarak Staines, Travis ve Jayaratne (1973) tarafından ortaya atılmış ve daha sonra Travis (1980) tarafından kavramsallaştırılmıştır. Araştırmacılara göre bu sendrom, üst düzey pozisyonlara ulaşan kadınların, aynı yapılar içinde yükselmeye çalışan diğer kadınlara karşı mesafeli, küçümseyici ve zaman zaman rekabetçi tutumlar sergilemesiyle karakterizedir (Derks, vd., 2011). Bu bağlamda, kadın spor çalışanlarının yer aldığı örgütsel ortamlarda, çeşitli psikolojik savunma ve uyum mekanizmalarının da gelişebileceği düşünülmektedir. Kraliçe Arı Sendromu, kadınların yükseldikleri erkek egemen ortamlarda, kendi cinsiyetlerinden olan diğer kadınları desteklemek yerine, onlara karşı mesafeli ve rekabetçi bir tutum sergilemeleri durumudur (Derks vd., 2016). Staines ve diğerleri (1973)’ne göre, kraliçe arı, bireysel başarı ile grup aidiyeti arasındaki çatışmadan kaynaklanan bir olgu olarak açıklanmaktadır.

İmposter sendromu, bireylerin nesnel başarı ve yeterlilik düzeylerine rağmen elde ettikleri başarıları kendi yetkinliklerinden ziyade şans, dış koşullar veya değerlendiricilerin hataları gibi dışsal etkenlere atfetmeleri ve buna bağlı olarak bir noktada yetersizliklerinin ortaya çıkacağı yönünde sürekli bir kaygı yaşamalarıyla karakterize edilmektedir (Clance ve Imes, 1978). Araştırmacılara göre, kadın çalışanlar, özellikle liderlik pozisyonlarına yükseldiklerinde, bu tarz düşüncelerle daha yoğun biçimde karşılaşabilmektedirler (Sakulku ve Alexander, 2011). Spor gibi rekabetçi ve yüksek beklentili alanlarda çalışan kadınlar için bu durumun daha da baskılayıcı olacağı düşünülmektedir.

İmposter sendromu ilk kez Clance ve Imes (1978) tarafından yüksek başarı düzeyine sahip kadınlar üzerinde yapılan çalışmada tanımlanmış, bu bireylerin, objektif yeterliliklerine ve başarılarına rağmen çevrelerinin beklentilerini karşılayamayacakları yönünde sürekli bir kaygı taşıdıkları ve bir noktada yetersizliklerinin ortaya çıkacağına inandıkları belirlenmiştir. Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen çalışmada bu durumun, bireylerin çocukluk dönemlerinde yüksek başarı beklentisi bulunan, eleştirel ya da aşırı koruyucu aile ortamlarında yetişmeleriyle ilişkili olabileceği de ifade edilmiştir (Clance ve Imes, 1978). Daha sonraki araştırmalar da ise, imposter sendromunun kadınlarla sınırlı olmadığını, erkeklerde ve farklı meslek gruplarında da benzer biçimde ortaya çıkabildiği de görülmüştür. Spor profesyonelleri bağlamında değerlendirildiğinde, kadın spor çalışanlarının kariyerlerinde elde ettikleri başarıları hak etmediklerine inanma ya da bu başarıları bir “yanılsama” olarak algılama eğiliminde olabilecekleri ifade edilmektedir (Sakulku ve Alexander, 2011).

Araştırmacılar tarafından kraliçe arı sendromu ve imposter sendromu üzerine yapılan kuramsal açıklamalardan hareketle, bu iki psikolojik yapının farklı yönelimleri temsil ettiği ifade edilebilir. Kraliçe arı sendromu, kadın çalışanların üst konumdaki kadın yöneticilerden algıladıkları rekabetçi, dışlayıcı ve destekleyici olmayan tutumlara maruz kalma algılarını ifade ederken, imposter sendromu, bireyin nesnel başarılarına rağmen kendi yeterliliğini içselleştirememesi ve bir noktada yetersizliğinin ortaya çıkacağı yönünde sürekli bir kaygı yaşamasıyla ilişkilendirilmektedir. Tüm bunlardan hareketle bu çalışmada, kadın spor elemanlarının kadın yöneticilerinden algıladıkları kraliçe arı sendromuna maruz kalma algı düzeyleri ile kadın spor elemanlarının imposter sendromu düzeyleri arasındaki ilişkinin ele alınması amaçlanmıştır. Bu kapsamda mevcut çalışmada, kadın spor elemanlarının yönetici konumunda bulunan kadın yöneticilerden algıladıkları kraliçe arı sendromuna maruz kalma algı düzeylerinin artmasının, kadın spor elemanlarının kendi yeterliliklerine ilişkin kuşku yaşamaları ve başarılarını içselleştirmekte güçlük çekmeleri üzerinde etkili olabileceği varsayımından hareket edilmiştir. Çalışma kapsamında belirlenen bu amaç ve varyasyondan hareketle, “*Spor alanında görev yapan kadın spor elemanlarının algıladıkları kraliçe arı ve imposter sendromu düzeyleri arasındaki ilişkinin ne düzeyde olduğu?*” sorusuna yanıt aranmıştır.

Gereç ve Yöntem

Mevcut araştırma süresince “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Kadın spor elemanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu ve İmposter sendromu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, nicel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan “ilişkisel tarama modelinden” yararlanılmıştır. Karasar (2012)’a göre ilişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlayan betimsel araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2025 yılı itibarıyla Türkiye’de çeşitli özel spor kulüplerinde ve spor kurumlarında görev yapmakta olan 18 yaş ve üzeri kadın spor elemanları (antrenör, hakem, yönetici) oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenen ve araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan, Çanakkale ve Aydın illerindeki özel spor kulüplerinde aktif olarak görev yapmakta olan 124 kadın spor elemanı oluşturmaktadır. Aydın Amatör Spor Kulüpleri Federasyonundan alınan bilgiye göre federasyona bağlı 305 spor kulübü bulunurken, Çanakkale Amatör Spor Kulüpleri Federasyonundan alınan bilgilere göre federasyona bağlı 121 spor kulübü bulunmaktadır. Ancak bu kulüplerde görev yapan kadın spor elemanlarının net sayılarına ulaşılamamıştır. Bu nedenle örneklem, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 124 kadın spor elemanından oluşmaktadır. Bu kapsamda mevcut çalışmada örneklem yöntemi olarak kolayda örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Kolayda örnekleme yöntemi, ulaşılması kolay bireylerin örnekleme dahil edilmesine dayalı bir yöntem olup, araştırmalarda pratiklik ve maliyet etkinliği sağlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2017; Karasar, 2012). Sosyal bilimlerde, özellikle ilişkisel tarama modeli ile yürütülen çalışmalarda korelasyon ve regresyon gibi istatistiksel analizlerin anlamlı sonuçlar verebilmesi için genellikle 100-150 katılımcının yer alması önerilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu bağlamda, mevcut araştırmanın örneklem büyüklüğünün analizler açısından yeterli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Kadın Spor Elemanlarının Demografik Özellikleri

		f	%
Yaş	18-24 yaş	30	24,2
	25-34 yaş	38	30,6
	35-44 yaş	24	19,4
	45 yaş ve üzeri	32	25,8
Eğitim durumu	Lise	23	18,5
	Ön lisans	13	10,5
	Lisans	59	47,6
	Lisansüstü	29	23,4
Spor branşı	Basketbol	50	40,3
	Voleybol	74	59,7
Spor alanındaki görev	Antrenör	50	40,3
	Yönetici	42	33,9

	Hakem	32	25,8
Lisanslı sporculuk geçmişi	Evet	83	66,9
	Hayır	41	33,1
	Toplam	124	100,0

Araştırmaya katılan kadın spor elemanlarının demografik özellikleri incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğunu 25-34 yaş aralığındaki (%30,6) bireylerin oluşturduğu görülmektedir. Eğitim durumlarına göre lisans mezunları %47,6, lisansüstü mezunlar %23,4, lise mezunları %18,5 ve ön lisans mezunları %10,5 oranında yer almaktadır. Spor branşına göre dağılım incelendiğinde, katılımcıların %59,7'si voleybol, %40,3'ü basketbol alanında görev yapmaktadır. Spor alanındaki görev dağılımı incelendiğinde, %40,3'ü antrenör, %33,9'u yönetici ve %25,8'i hakem konumundadır. Katılımcıların mevcut görevlerinde geçirdikleri ortalama süre $6,40 \pm 3,96$ yıl olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %66,9'unun lisanslı sporculuk geçmişi bulunmakta, %33,1'inin ise bulunmamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kadın spor elemanlarının kraliçe arı sendromu ve İmposter sendromu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen veri toplama aracı olarak, demografik bilgi formunun yanında kraliçe arı sendromu ölçeği ile Clance imposter fenomeni ölçeğinden yararlanılmıştır.

Kraliçe Arı Sendromu Ölçeği

2021 yılında Çelen ve Tuna tarafından geliştirilen kraliçe arı sendromu ölçeği, kadın çalışanların kraliçe arı sendromu algılarını ölçmek amacıyla kullanılmıştır (Çelen ve Tuna, 2021). Ölçek, 3 alt boyut ve toplam 27 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlar; 1-9 maddelerden oluşan “Destek Boyutu”, 10-17 maddelerden oluşan “Yapı Boyutu” ve 18-27 maddelerden oluşan “Yeterlilik Boyutu” olarak sıralanmıştır. Ölçek, 5 dereceli Likert tipi bir yapıya sahip olup, “Tamamen Katılmıyorum (1) ile “Tamamen Katılıyorum (5)” arasında bir puanlama yapılmaktadır. Puanın artması, kraliçe arı sendromu algısının artışı ifade etmektedir (Çelen ve Tuna, 2021). Araştırmacılar tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda ise; kraliçe arı sendromu ölçeğine ilişkin Cronbach alpha katsayısının 0,94 olduğu tespit edilirken alt boyutlar bazında ise bu katsayının sırasıyla; Destek Boyut için 0.89 olduğu 0.91; Yapı Boyutu için 0.91; Yeterlilik Boyutu için bu katsayının 0.89 olduğu tespit edilmiştir. Spor alanında görev yapan kadın çalışanlarda ile gerçekleştirilen bu çalışmada ise, algıladıkları kraliçe arı sendromuna ilişkin toplam Cronbach alpha katsayısının $\alpha=0,97$ olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutlar bazında elde edilen bu katsayılar ise şu şekildedir;

- Destek $\alpha=0,89$
- Yapı $\alpha=0,95$
- Yeterlilik $\alpha=0,96$

Clance İmposter Fenomeni Ölçeği (CIPS)

Clance İmpostor Fenomeni Ölçeği (Clance Impostor Phenomenon Scale), impostor sendromunun kavramsal temellerini oluşturan öncü çalışmalardan biri kapsamında Dr. Pauline Rose Clance tarafından 1985 yılında geliştirilmiştir (Clance, 1985). Ölçek, bireylerin başarılarını içselleştirme düzeylerini ve yetkinlik algılarına ilişkin bilişsel çelişkilerini değerlendirmeyi amaçlayan bir ölçme aracıdır. Beşli Likert tipi derecelendirme formatında yapılandırılan bu ölçek, toplam 20 maddeden oluşmaktadır.

Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği çalışması Şahin ve Gülşen (2022) yapılan ölçekte 3 madde (1., 2. ve 5. maddeler) çıkarılarak kalan 17 maddenin toplam puan alınarak yorumlanması uygun görülmüştür (Şahin ve Gülşen, 2020). Bu kapsamda Şahin ve Gülşen (2022) tarafından faktör analizlerine göre, ölçeğin tek boyutlu olduğu ifade edilmiş ve toplam Cronbach alpha güvenilirlik kat sayısının 0.89 olduğu tespit edilmiştir. Beşli Likert olan ölçekte madde tepkileri 1 (Hiç doğru değil) ve 5 (Çok doğru) şeklindedir. Toplam puan yükseldikçe impostor etkisinin arttığı şeklinde yorumlanmaktadır (Şahin ve Gülşen 2022). Spor alanında görev yapan kadın çalışanlarda ile gerçekleştirilen bu araştırmada ise, Cronbach alpha katsayısının $\alpha=0,91$ olduğu tespit edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veri toplama süreci, 20 Eylül- 20 Ekim 2025 tarihleri arasında “Google Formlar” aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler, araştırmaya gönüllü olarak katılan 18 yaş ve üzeri kadın spor elemanlarından (antrenör, hakem, kulüp yöneticisi) çevrim içi yöntemle elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen verilerin analizi SPSS 27.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecine geçilmeden önce, verilerin dağılım özelliklerini belirlemek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Bu kapsamda, mevcut araştırmada elde edilen çarpıklık ve basıklık katsayılarına tablo 2’ de yer verilmiştir.

Tablo 2

Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt boyutlarına ilişkin betimleyici istatistikler

Ölçek ve alt boyutlar	n	Ort.	Ss	Çarpıklık	Basıklık	α
<i>Kraliçe Arı Sendromu (Toplam)</i>	124	100,80	23,89	-0,949	-0,909	0,97
Destek boyutu	124	32,34	6,74	-0,691	-0,916	0,89
Yapı boyutu	124	30,18	8,13	-0,865	-0,843	0,95
Yeterlilik boyutu	124	38,27	9,88	-0,865	-0,874	0,96
İmposter Sendromu (Toplam)	124	55,79	10,46	-0,198	-0,953	0,91

Elde edilen tüm ölçek ve alt boyutlara ait çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1,5 ile +1,5 aralığında yer alması, verilerin normal dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu kapsamda tablo 2’de yer alan veriler normal dağılım gösterdiği için iki grup arasındaki farkları belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Levene testi sonuçlarına göre varyansların homojen olmadığı saptandığından ($p \leq 0,05$), ANOVA sonucunda ortaya çıkan anlamlı farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Games-Howell çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Son olarak, kadın spor elemanlarının görevde geçirdikleri süre ile algıladıkları Kraliçe Arı Sendromu ve İmposter Sendromu düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Araştırmanın Etiği

Çalışma kapsamında gerekli etik onayı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Kurulu tarafından 16.09.2025 tarihli E-21315140-050.02-2500030286 sayılı 26/10 nolu karar ile alınmıştır.

Bulgular

Tablo 3

Kadın Spor Elemanlarının Yaşlarına Göre Algıladıkları Kraliçe Arı Sendromu ve İmposter Sendromu Düzeyleri

Ölçek ve alt boyut	Yaş	n	Ort.	Ss	F	p	Fark
Kraliçe Arı Sendromu (Toplam)	18-24 yaş ¹	30	77,36	24,18	22,51	0,00*	1<2,3,4 2<4
	25-34 yaş ²	38	102,92	21,12			
	35-44 yaş ³	24	105,54	22,07			
	45 yaş ve üzeri ⁴	32	116,71	2,83			
Destek boyutu	18-24 yaş ¹	30	27,56	8,59	8,76	0,00*	1<2,3,4
	25-34 yaş ²	38	33,36	6,43			
	35-44 yaş ³	24	32,79	5,77			
	45 yaş ve üzeri ⁴	32	35,28	2,20			
Yapı boyutu	18-24 yaş ¹	30	21,50	7,15	29,59	0,00*	1<2,3,4 2<4
	25-34 yaş ²	38	30,86	7,24			
	35-44 yaş ³	24	32,20	7,24			
	45 yaş ve üzeri ⁴	32	36,00	1,16			
Yeterlilik boyutu	18-24 yaş ¹	30	28,30	9,07	26,19	0,00*	1<2,3,4 2<4
	25-34 yaş ²	38	38,68	8,52			
	35-44 yaş ³	24	40,54	9,56			
	45 yaş ve üzeri ⁴	32	45,43	1,62			
İmposter Sendromu (Toplam)	18-24 yaş ¹	30	66,50	3,91	45,48	0,00*	4<1,2,3
	25-34 yaş ²	38	57,94	8,59			

35-44 yaş ³	24	52,58	7,77
45 yaş ve üzeri ⁴	32	45,62	7,48

* $p \leq 0,05$

Kadın spor elemanlarının yaşlarına göre kraliçe arı sendromu ve imposter sendromu düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır ve elde edilen sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir. Kadın spor elemanlarının yaşlarına göre algıladıkları kraliçe arı sendromu toplam puanları [$F(3,120)=22,51$; $p \leq 0,05$] ile destek [$F(3,120)=8,76$; $p \leq 0,05$], yapı [$F(3,120)=29,59$; $p \leq 0,05$] ve yeterlilik [$F(3,120)=26,19$; $p \leq 0,05$] alt boyut puanlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Games-Howell çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre 18-24 yaş kadın spor elemanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri ve destek, yapı ve yeterlilik alt boyut puanlarının diğer yaş gruplarından daha düşük olduğu belirlenmiştir.

İmposter sendromu düzeyleri ise kadın spor elemanlarının yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermiştir [$F(3,120)=45,48$; $p \leq 0,05$]. Games-Howell çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre 45 yaş ve üzeri kadın spor elemanlarının imposter sendromu düzeyleri diğer yaş gruplarına göre düşük bulunmuştur.

Tablo 4

Kadın Spor Elemanlarının Eğitim Durumlarına Göre Algıladıkları Kraliçe Arı Sendromu ve İmposter Sendromu Düzeyleri

Ölçek ve alt boyut	Eğitim durumu	n	Ort.	Ss	F	p	Fark
Kraliçe Arı Sendromu (Toplam)	Lise ¹	23	85,39	28,42	4,31	0,00*	1<3
	Ön lisans ²	13	101,69	22,91			
	Lisans ³	59	105,01	21,05			
	Lisansüstü ⁴	29	104,06	22,05			
Destek boyutu	Lise ¹	23	30,00	9,04	1,34	0,26	-
	Ön lisans ²	13	32,69	7,48			
	Lisans ³	59	33,28	5,86			
	Lisansüstü ⁴	29	32,13	5,80			
Yapı boyutu	Lise ¹	23	24,26	9,09	5,77	0,00*	1<3,4
	Ön lisans ²	13	30,00	7,84			
	Lisans ³	59	31,74	7,22			
	Lisansüstü ⁴	29	31,79	7,37			
Yeterlilik boyutu	Lise ¹	23	31,13	11,13	5,50	0,00*	1<3,4
	Ön lisans ²	13	39,00	8,75			
	Lisans ³	59	39,98	8,78			
	Lisansüstü ⁴	29	40,13	9,34			
İmposter Sendromu (Toplam)	Lise ¹	23	64,04	10,53	8,17	0,00*	1>3,4
	Ön lisans ²	13	58,53	8,52			
	Lisans ³	59	53,76	9,78			
	Lisansüstü ⁴	29	52,17	9,11			

* $p \leq 0,05$

Kadın spor elemanlarının eğitim durumlarına göre kraliçe arı sendromu ve imposter sendromu düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır ve elde edilen sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir. Kadın spor elemanlarının eğitim durumlarına göre algıladıkları kraliçe arı sendromu toplam puanları $[F(3,120)=4,31; p\leq 0,05]$ ile yapı $[F(3,120)=5,77; p\leq 0,05]$ ve yeterlilik $[F(3,120)=5,50; p\leq 0,05]$ alt boyut puanlarında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak kraliçe arı sendromu ölçeğinin destek alt boyut puanlarında yaşa göre anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir $[F(3,120)=1,34; p>0,05]$. Games-Howell çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre lisans mezunu kadın spor elemanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri, lise mezunlarından yüksek bulunmuştur. Ayrıca lisans ve lisansüstü eğitim mezunu kadın spor elemanlarının yapı ve yeterlilik boyutu puanları da lise mezunlarından yüksektir.

İmposter sendromu düzeyleri ise kadın spor elemanlarının eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermiştir $[F(3,120)=8,17; p\leq 0,05]$. Games-Howell çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre lise mezunu kadın spor elemanlarının imposter sendromu düzeyleri lisans ve lisansüstü eğitim mezunlarından düşük bulunmuştur.

Tablo 5

Kadın Spor Elemanlarının Spor Branşlarına Göre Algıladıkları Kraliçe Arı Sendromu ve İmposter Sendromu Düzeyleri

Ölçek ve alt boyut	Spor branşı	n	Ort.	Ss	t	p
<i>Kraliçe Arı Sendromu (Toplam)</i>	Basketbol	50	101,06	24,32	-0,97	0,92
	Voleybol	74	100,63	23,76		
Destek boyutu	Basketbol	50	32,64	7,39	0,39	0,69
	Voleybol	74	32,14	6,31		
Yapı boyutu	Basketbol	50	30,18	8,23	-0,006	0,99
	Voleybol	74	30,19	8,12		
Yeterlilik boyutu	Basketbol	50	38,24	9,49	-0,03	0,97
	Voleybol	74	38,29	10,20		
<i>İmposter Sendromu (Toplam)</i>	Basketbol	50	57,50	10,96	1,49	0,13
	Voleybol	74	54,64	10,03		

Kadın spor elemanlarının spor branşlarına göre algıladıkları kraliçe arı sendromu ve imposter sendromu düzeylerini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır ve elde edilen sonuçlar Tablo 5'te gösterilmiştir. Kadın spor elemanlarının spor branşlarına göre algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık elde edilememiştir ($p>0,05$). İmposter sendromu düzeylerinde de spor branşlarına göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$).

Tablo 6

Kadın Spor Elemanlarının Spor Alanındaki Görevlerine Göre Algıladıkları Kraliçe Arı Sendromu ve İmposter Sendromu Düzeyleri

Ölçek ve alt boyut	Görev	n	Ort.	Ss	F	p	Fark
--------------------	-------	---	------	----	---	---	------

<i>Kraliçe Arı Sendromu (Toplam)</i>	Antrenör ¹	50	90,42	27,23	8,93	0,00	1<2,3
	Yönetici ²	42	107,76	19,79			
	Hakem ³	32	107,90	16,81			
Destek boyutu	Antrenör ¹	50	29,98	7,55	6,30	0,00	1<3
	Yönetici ²	42	33,16	5,60			
	Hakem ³	32	34,96	5,63			
Yapı boyutu	Antrenör ¹	50	26,62	9,35	9,30	0,00	1<2,3
	Yönetici ²	42	33,04	6,45			
	Hakem ³	32	32,00	5,83			
Yeterlilik boyutu	Antrenör ¹	50	33,82	11,16	9,75	0,00	1<2,3
	Yönetici ²	42	41,54	8,19			
	Hakem ³	32	40,93	6,93			
<i>İmposter Sendromu (Toplam)</i>	Antrenör ¹	50	58,56	11,02	6,11	0,00	1>2,3
	Yönetici ²	42	51,45	7,48			
	Hakem ³	32	57,18	11,34			

* $p \leq 0,05$

Kadın spor elemanlarının spor alanlarındaki görevlerine göre kraliçe arı sendromu ve imposter sendromu düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır ve elde edilen sonuçlar Tablo 6’da gösterilmiştir. Kadın spor elemanlarının görevlerine göre algıladıkları kraliçe arı sendromu toplam puanları [$F(2,121)=8,93$; $p \leq 0,05$] ile destek [$F(2,121)=6,30$; $p \leq 0,05$], yapı [$F(2,121)=9,30$; $p \leq 0,05$] ve yeterlilik [$F(2,121)=9,75$; $p \leq 0,05$] alt boyut puanlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Games-Howell çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre kadın antrenörlerin kraliçe arı sendromu düzeyleri ile yapı ve yeterlilik puanlarının kadın hakem ve yöneticilerden düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kadın antrenörlerin destek puanları kadın yöneticilerden düşük bulunmuştur.

İmposter sendromu düzeyleri ise kadın spor elemanlarının görevlerine göre anlamlı farklılık göstermiştir [$F(3,120)=45,48$; $p \leq 0,05$]. Games-Howell çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre kadın antrenörlerin imposter sendromu düzeyleri, kadın hakem ve yöneticilerden yüksek bulunmuştur.

Tablo 7

Kadın Spor Elemanlarının Lisanslı Sporculuk Geçmişlerine Göre Kraliçe Arı Sendromu ve İmposter Sendromu Düzeyleri

Ölçek ve alt boyut	Lisanslı sporculuk geçmişi	n	Ort.	Ss	t	p
<i>Kraliçe Arı Sendromu (Toplam)</i>	Evet	83	102,59	23,32	1,18	0,23
	Hayır	41	97,19	24,89		
Destek boyutu	Evet	83	32,48	6,25	0,29	0,76
	Hayır	41	32,07	7,71		
Yapı boyutu	Evet	83	30,97	8,04	1,54	0,12
	Hayır	41	28,58	8,18		
Yeterlilik boyutu	Evet	83	39,13	9,82	1,38	0,17
	Hayır	41	36,53	9,89		
<i>İmposter Sendromu (Toplam)</i>	Evet	83	54,36	10,55	-2,20	0,02*

Hayır	41	58,70	9,77
-------	----	-------	------

Kadın spor elemanlarının lisanslı sporculuk geçmişlerine göre kraliçe arı sendromu ve imposter sendromu düzeylerini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır ve elde edilen sonuçlar Tablo 7’de gösterilmiştir. Kadın spor elemanlarının lisanslı sporculuk geçmişlerine göre algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık elde edilememiştir ($p>0,05$). İmposter sendromu düzeylerinde ise lisanslı sporculuk geçmişine göre anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p\leq 0,05$). Lisanslı sporculuk geçmişi olan kadın spor elemanlarının imposter sendromu düzeyleri, lisanslı sporculuk geçmişi olmayan kadın spor elemanlarından düşük bulunmuştur.

Tablo 8

Kadın Spor Elemanlarının Mevcut Görevde Geçirdikleri Süre, Algıladıkları Kraliçe Arı Sendromu ve İmposter Sendromu Düzeyleri Arasındaki İlişki

	1	2	3	4	5	6
1. Görevde geçirdikleri süre						
2. Kraliçe Arı Sendromu (Toplam)	0,46*					
3. Destek boyutu	0,30*	0,92*				
4. Yapı boyutu	0,50*	0,97*	0,84*			
5. Yeterlilik boyutu	0,49*	0,98*	0,86*	0,95*		
İmposter Sendromu (Toplam)	-0,55*	-0,60*	-0,38*	-0,65*	-0,67*	

* $p\leq 0,01$

Kadın spor elemanlarının mevcut görevde geçirdikleri yıl, algılanan kraliçe arı sendromu ve imposter sendromu düzeyleri arasındaki ilişkiyi saptamak için Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır ve elde edilen sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir. Kadın spor elemanlarının mevcut görevlerinde geçirdikleri süre (yıl) ile algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri arasında anlamlı pozitif bir ilişki varken ($r=0,46$; $p\leq 0,01$); imposter sendromu düzeyleri arasında anlamlı negatif bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=-0,55$; $p\leq 0,01$). Buna göre kadın spor elemanlarının görevde geçirdikleri süre arttığında algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri artarken; imposter sendromu düzeylerinin azaldığı söylenilebilir.

Ayrıca kadın spor elemanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu ile imposter sendromu düzeyleri arasında negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($r=-0,60$; $p\leq 0,01$). Buna göre kadın spor elemanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu arttıkça imposter sendromu düzeylerinin azaldığı söylenilebilir.

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Kraliçe Arı Sendromu, üst düzey pozisyonundaki bir kadının, daha alt kademedeki kadın çalışanlara karşı eleştirel ve baskıcı bir tutum takınması olarak tanımlanmaktadır (Öztekin, 2025). Bu sendrom, sıklıkla “kadının kadına şiddeti” şeklinde de ifade edilmekte olup, kadın yöneticilerin, kendilerini kariyer açısından tehdit olarak gördükleri kadın çalışanlara yönelik sergiledikleri olumsuz davranışlarla doğrudan ilişkilidir (Suharnomo ve Permatasari, 2019). Konu ile ilgili alanyazın incelendiğinde, kadın astlara olumsuz ayrımcılık uygulayan kraliçe arıların, kariyer bağlılıklarını üstün görerek astlardan kendilerini soyutlamakta, erkeksi liderlik özelliklerini vurgulayarak üst düzey erkeklerle uyum sağlamaya çalıştıkları ve mevcut erkek egemen cinsiyet hiyerarşisini meşrulaştırarak toplumsal cinsiyet eşitsizliğini normalleştirdikleri görülmüştür (Kaiser ve Spalding, 2015; Shakir ve Siddiqui, 2014).

Yapılan araştırmalar sonucunda, zirveye ulaşan kimi kadın yöneticilerin astları olan kadınların hedeflerini gerçekleştirmesi doğrultusunda onlara bir rol model gibi davranarak destek verdiği görülse de kimi kadın yöneticilerin ise tam tersi bir tavır sergiledikleri ve diğer kadınların başarılarını engelledikleri sonucuna ulaşılmıştır (Faniko vd., 2016; Johnson-Mathur-Helm, 2011; Kobal, 2021; Sobczak, 2018). Araştırmacılara göre, kadın astlarının başarılarını engelleyen kraliçe arılar; erkek egemen kültüre uyum sağlayıp, kendini diğer kadın çalışanlardan soyutlayarak, örgütte bireysel başarı peşinde koşan kadınlar olduğu ifade edilmektedir (Derks vd.,2011; Faniko vd., 2016).

Çalışma kapsamında kadın spor çalışanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri yaş değişkenine göre incelenmiştir. Yapılan analizler neticesinde ise, 18-24 yaş aralığında olan kadın spor elemanlarının kraliçe arı sendromu düzeyleri ile destek, yapı ve yeterlilik alt boyut puanlarının diğer yaş gruplarından daha düşük olduğu belirlenmiştir. Öte yandan mevcut araştırma bulgusuna ilişkin tablo 3 incelendiğinde, 45 yaş ve üzerinde olan kadın spor çalışanlarının kraliçe arı sendromuna ilişkin puan ortalamalarının genel olarak yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Mevcut araştırmada elde edilen bu bulgu, kadın spor çalışanlarının yaş ve deneyim açısından daha ileri konumda olan kadın yöneticilerden algıladıkları kraliçe arı davranışlarının, çalışma yaşamında edinilen statüyü koruma ve rekabeti artırma eğilimi ile ilişkili olabileceğini göstermektedir. Özellikle, erkek egemen örgüt yapılarında edindikleri konumu kaybetme kaygısı taşıyan üst düzey kadın yöneticilerin, diğer kadın çalışanlara karşı mesafe koyma veya destekten kaçınma davranışlarını güçlendirebileceği düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında elde edilen bu bulguya ilişkin alanyazın incelendiğinde, mevcut araştırma bulgusuyla benzer nitelikte sonuçların da yer aldığı görülmüştür. Cibibin ve Leo (2022) tarafından İtalya’da kadın antrenörler üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada, 40–49 yaş grubunda

yer alan antrenörlerin, daha genç yaş grubundaki antrenörlere kıyasla, kadın yöneticilerden algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacılar tarafından yapılan çalışmada elde edilen bu bulgu, katılımcıların yaşlarının artmasıyla algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeylerinin de arttığını göstermektedir. Bu bağlamda, kadın spor elemanları ile gerçekleştirilen mevcut araştırmada elde edilen bulgular, Cibibin ve Leo (2022) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Öte yandan, Çelen ve Tuna (2021) tarafından yapılan başka bir araştırmada, 16–30 yaş arasındaki kadın çalışanların, 31–65 yaş grubundaki kadınlara kıyasla kadın yöneticilerden algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacılar tarafından yapılan araştırmada elde edilen bu sonuç, mevcut araştırmada elde edilen bulgularla benzerlik göstermemektedir.

Kraliçe arı sendromu, kadınların liderlik pozisyonlarına yükseldiğinde diğer kadınlara karşı mesafeli veya destekleyici olmayan tutumlar sergilemesi durumu olarak açıklanabilir. Bu noktada ise, eğitim durumunun önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Xiong ve diğerleri (2022) tarafından Çin’de gerçekleştirilen bir araştırmada, eğitim düzeyi ile kariyer gelişim hızının kraliçe arı sendromunu açıkladığı tespit edilmiştir. Mevcut araştırma kapsamında kadın spor elemanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri, eğitim durumu değişkenine göre incelenmiş ve lisans mezunu kadın spor elemanlarının, lise mezunu olanlara kıyasla daha yüksek düzeyde algıladıkları kraliçe arı sendromu puanına sahip oldukları saptanmıştır. Yiğit (2024) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, lisans ve lisansüstü eğitime sahip kadınların kraliçe arı sendromuna daha fazla maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Yiğit (2024) tarafından yapılan araştırmada elde edilen bu sonuçlar ile mevcut araştırma kapsamında elde edilen bulgular benzerlik göstermektedir. Öte yandan, Öztekin (2025) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, kadın sağlık çalışanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeylerinin eğitim durumuna göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Savaş (2022) ve Usluer (2023) tarafından yapılan araştırmalarda da kraliçe arı sendromunun eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öztekin (2025), Savaş (2022) ve Usluer (2023) tarafından yapılan araştırmalarda elde edilen bu sonuçlar ise mevcut araştırma kapsamında elde edilen bulgular ile benzerlik göstermemektedir. Bu durumun temel sebebi olarak, , araştırmalarda yer alan katılımcı grupların mesleki alanları, yaş dağılımları ve iş yaşamındaki deneyim farklılıklarından kaynakladığı düşünülmektedir.

Spor bilimleri alanında Kraliçe Arı Sendromu’na yönelik yapılan çalışmalar oldukça sınırlı olduğu görülmektedir (Şahin, 2024; Tekyazman, 2019). Ayrıca mevcut araştırmalarda spor branşı, lisanslı sporculuk geçmişi, spor alanındaki görevi gibi değişkenlerin incelenmediği dikkat çekmektedir. Tüm bunların yanında genel olarak kraliçe arı sendromuna ilişkin yapılan araştırmalarda, bu konunun, liderlik (Öztekin, 2025), iş tatmini (Şahin, 2024), duygusal emek

(Köktaş, 2024). Örgütsel iletişim (Özberk, 2023) gibi konular ile ele alındığı görülmüştür. Bu durum, literatürde karşılaştırma yapılabilecek verilerin sınırlı sayıda olmasına neden olmakta ve mevcut araştırmanın bulgularının alana katkısını daha da önemli hâle getirmektedir. Tüm bunların yanında Spor bilimleri ile ilgili alanyazın incelendiğinde, bu konu ile ilgili araştırmacılar tarafından henüz bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Bu bağlamda, mevcut araştırma kapsamında elde edilen bulguların spor bilimleri temel alanında öncü olacağı düşünülmektedir.

Tüm bunlardan hareketle, mevcut araştırmada kadın spor çalışanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri, spor branşı değişkenine göre incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Çalışma kapsamında elde edilen bulgu, spor branşının algılanan kraliçe arı sendromu üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.

Araştırmaya katılım sağlayan kadın çalışanların algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri, görev aldıkları pozisyonlar ve lisanslı sporculuk geçmişi değişkenlerine göre de değerlendirilmiş ve lisanslı sporculuk geçmişine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Çalışma kapsamında elde edilen bu bulgu, kadın spor çalışanlarının algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeylerinin, bireysel geçmiş veya branş temelli faktörlerden ziyade, spor örgütlerinin yapısal özellikleri ve çalışma ortamındaki ilişkilerle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Spor branşı veya lisanslı sporculuk geçmişine bakılmaksızın benzer düzeyde algılanan kraliçe arı sendromu görülmesi, bu durumun kişisel deneyimlerden çok, örgüt içi rekabet, statü farklılıkları ve mesleki konumlanma biçimleriyle ilişkili olduğunu işaret etmektedir. Dolayısıyla, kadınların farklı branşlarda veya geçmiş deneyimlerde yer almalarına rağmen, benzer örgütsel koşullar altında benzer tutum ve davranış eğilimleri sergileyebildikleri ifade edilebilir.

Çalışma kapsamında, spor alanında görev yapan kadın spor elemanlarının yönetici kadınlardan algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri, görev aldıkları pozisyon değişkenine göre incelenmiştir. Yapılan analizler neticesinde, kadın antrenörlerin algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri ile yapı ve yeterlilik alt boyut puanlarının, kadın hakem ve yöneticilere kıyasla daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen bu bulgu, kadın antrenörlerin spor örgütleri içindeki konumlarının, karar alma süreçlerine katılım düzeylerinin ve örgütsel yetki alanlarının hakem ve yöneticilere göre sınırlı olmasının, algılanan kraliçe arı sendromu eğilimlerinin daha düşük görülmesine yol açabileceğini göstermektedir.

Spor örgütlerinde görev yapan kadınların algıladıkları kraliçe arı sendromu düzeyleri, toplam çalışma süresi değişkenine göre incelenen Şahin (2024) çalışmasında, 0-3 yıl deneyime sahip kadınların sendroma ilişkin puan ortalamalarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Mevcut araştırmada ise, spor elemanlarının görevde geçirdikleri süre arttıkça algıladıkları

kraliçe arı sendromu düzeylerinin yükseldiği gözlemlenmiştir. Şahin (2024) tarafından elde edilen bulgular ile mevcut araştırma sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, çalışma süresinin algılanan kraliçe arı sendromu üzerinde etkili bir değişken olduğu ifade edilebilir. Görev süresi arttıkça sendrom düzeyinin yükselmesi, örgüt içinde uzun süre yer alan kadın çalışanların, rekabet, statü koruma ve güç ilişkilerine daha fazla maruz kaldıklarını göstermektedir. Bu durumun temel sebebi olarak, uzun süre aynı örgütsel yapı içinde bulunan kadınların, konumlarını koruma ve güç alanlarını sürdürme yönündeki tutumlarının zamanla pekişmesinden kaynakladığı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, kraliçe arı sendromu kavramının yanı sıra imposter sendromu da ele alınmıştır. İmposter sendromu, bireyin sahip olduğu başarıların kendi yeterliliğinden değil, şans ya da dışsal etkenlerden kaynaklandığına inanması ve bu nedenle kendisini “yetersiz” ya da “sahte” olarak algılaması durumunu ifade etmektedir (Lane, 2015). Kraliçe arı sendromu ve imposter sendromu her ne kadar farklı biçimlerde ortaya çıksa da, her ikisi de bireyin kendilik algısı ve örgütsel ilişkileri üzerinde benzer etkiler yaratabilmektedir. Kraliçe arı sendromu, kadınların bulundukları konumu koruma eğilimiyle diğer kadınlara destek olmaktan kaçınmalarını içerirken, imposter sendromu ise, kişinin başarılarını sürekli olarak sorgulamasını içermektedir (Derks vd., 2011; Clance ve Imes, 1978). Bu bağlamda, her iki sendromun bireyin öz-yeterlik algısının zayıflamasına, iş ortamında güven ilişkilerinin bozulmasına ve özellikle kadınların liderlik pozisyonlarında sürdürülebilir başarı göstermesinin zorlaşmasına neden olabileceği düşünülmektedir.

Tüm bunlardan hareketle mevcut araştırma kapsamında kadın spor elemanlarının imposter sendromu düzeyleri yaş değişkenine göre incelenmiş ve 45 yaş ve üzerinde olan kadın spor elemanlarının imposter sendromu düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda mevcut çalışmada elde edilen bu bulgu, yaş ilerledikçe kadın spor elemanlarının mesleki öz-yeterlik algılarının güçlendiğini ve kendilerini profesyonel rolleri içerisinde daha yeterli hissettiklerini göstermektedir. Bu durumun temel sebebi olarak, deneyim ve mesleki birikimin artmasıyla birlikte bireylerin başarılarını daha gerçekçi biçimde değerlendirme eğilimine girmeleri ve dışsal onay ihtiyacının azalması gösterilebilir. Dolayısıyla, ileri yaş gruplarında yer alan kadın spor elemanlarının kendilerini yetersiz hissetme veya başarılarını şansa bağlama eğilimleri de azalmaktadır.

Bravata ve diğerleri (2020) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, yaşın arttıkça imposter sendromunun azaldığı ifade edilmiştir. Barr-Walker ve diğerleri (2019) tarafından gerçekleştirilen bir başka çalışmada da, yaşın arttıkça, imposter sendromunun azaldığı tespit edilmiştir. Gerek araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar gerekse de mevcut çalışmada elde edilen bulgular katılımcıların, yaşlarının arttıkça, öz-yeterlik algılarını güçlendirdiğini ve kendilerine yönelik algılanan yetersizlik duygusunu azalttığını göstermektedir.

Eğitim durumu ile imposter sendromunu ele alan araştırmada; bireylerin akademik düzeyinin artmasının imposter duygularını her zaman azaltmadığını, bazı durumlarda ise artırabildiğini göstermektedir (Hutchins ve Rainbolt, 2017; Parkman, 2016). Rudenga ve Gravett (2019) tarafından yürütülen çalışmada, lisans öğrencilerinin imposter sendromu düzeylerinin yüksek olduğu, ancak eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte bu sendromun azalma eğilimi gösterdiği belirlenmiştir. Buna karşın, İstanbul ilinde Sağlık Bakanlığı'na bağlı özel ve kamu hastanelerinde görev yapan sağlık çalışanları üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada, eğitim düzeyi yükseldikçe imposter sendromu düzeylerinin de arttığı saptanmıştır (Yalçın, 2023). Kadın spor elemanları ile gerçekleştirilen bu araştırmada, lise mezunu kadın spor elemanlarının imposter sendromu düzeyleri lisans ve lisansüstü eğitim mezunlarından düşük bulunmuştur. Mevcut araştırma kapsamında elde edilen bu bulgu, eğitim düzeyinin artmasının her zaman bireylerdeki özgüven duygusunu güçlendirmedikçe, aksine bazı durumlarda yetersizlik ve başarısızlık algılarını tetikleyebildiğini göstermektedir. Kadın spor elemanları özelinde değerlendirildiğinde, yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin kendilerine yönelik beklentilerinin ve çevresel değerlendirme baskısının arttığı, buna bağlı olarak da imposter duygularının daha belirgin hâle geldiği ifade edilebilir.

Spor yöneticilerinin imposter sendromu düzeylerini kulüpteki görev değişkenine göre inceleyen Yaşa (2023), spor yöneticilerinin imposter sendromu düzeylerinin görev türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Kadın spor çalışanlarıyla yürütülen bu araştırmada ise, kadın antrenörlerin imposter sendromu düzeylerinin kadın hakem ve yöneticilere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Mevcut araştırma kapsamında elde edilen bulgu, kadın antrenörlerin mesleki rollerine ilişkin çevresel beklentileri karşılayamayacaklarına yönelik sürekli bir yetersizlik ve başarısızlık kaygısı yaşadıklarını, bu durumun ise mesleki özgüvenlerini ve performanslarını olumsuz yönde etkileyen psikolojik bir baskı oluşturduğunu göstermektedir.

Spor bilimleri temel alanında imposter sendromuna ilişkin yapılan araştırmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmektedir (Yaşa, 2023; Doğan, 2022). Bu durum, alanda elde edilen bulguların karşılaştırılmasını ve derinlemesine tartışılmasını güçleştirmektedir. Literatürde imposter sendromu üzerine yapılan çalışmaların büyük ölçüde sağlık, eğitim ve sosyal bilim alanlarında yoğunlaştığı, spor bilimleri alanına özgü araştırmaların ise henüz yeterli düzeyde gelişmediği dikkat çekmektedir (Yaşa, 2023; Koç-Doğan, 2022). Bu nedenle, mevcut çalışmada yer alan spor branşı ve lisanslı sporculuk geçmişi gibi değişkenler üzerine yapılmış bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu bağlamda kadın spor elemanlarıyla gerçekleştirilen bu araştırmada spor bilimleri temel alanında önem arz ettiği ifade edilebilir.

Mevcut araştırma kapsamında spor alanında görev yapan kadın spor elemanlarının imposter sendromu düzeyleri spor branşı değişkenine göre incelenmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde ise,

kadın spor elemanlarının imposter sendromu düzeylerinin spor branşı değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen tüm bu bulgular, kadın spor elemanlarının imposter sendromu düzeylerinin bireysel ya da mesleki faktörlerden ziyade, daha çok ortak yapısal ve toplumsal dinamiklerden etkilendiğini göstermektedir. Bu durum, spor alanında farklı branşlarda görev yapan kadınların benzer sosyo-kültürel baskılar, toplumsal cinsiyet rolleri ve mesleki beklentilerle karşı karşıya kaldıklarını, dolayısıyla imposter sendromu deneyimlerinin branş farkı gözetmeksizin benzer düzeylerde seyrettiğini göstermektedir.

Mevcut araştırma kapsamında spor alanında görev yapan kadın çalışanların imposter sendromu düzeyleri, görevde geçirilen süre değişkenine göre incelenmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde, katılımcıların görevde geçirdikleri süre arttığında imposter sendromu düzeylerinin de azaldığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bu bulgu ile ilgili alanyazın incelendiğinde mevcut araştırma bulgusuyla benzer nitelikte olan araştırmaların yer aldığı görülmüştür. Haar ve De Jong (2024) ile Rudnova ve Sheveleva (2025) gibi araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda, çalışanların işte geçirmiş oldukları sürelerinin arttıkça imposter sendromu seviyelerinin azaldığı tespit edilmiştir. Gerek mevcut araştırmada gerekse de araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar, mesleki deneyim süresinin imposter sendromu üzerinde azaltıcı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, bireylerin zamanla mesleki yeterliklerine yönelik algılarının güçlendiğini, görevlerine ilişkin özgüvenlerinin arttığını ve dolayısıyla kendilerini yetersiz hissetme eğilimlerinin azaldığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, uzun süreli mesleki deneyimin, bireylerin başarılarını içselleştirmelerine ve profesyonel kimliklerini daha sağlam biçimde oluşturmalarına katkı sağladığı da ifade edilebilir.

Spor yöneticilerinin imposter sendromu düzeylerini kulüpteki görev değişkenine göre inceleyen Yaşa (2023), bu düzeylerin görev türüne göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirlemiştir. Kadın spor çalışanlarıyla yürütülen bu araştırmada ise, antrenörlerin imposter sendromu düzeylerinin kadın hakem ve yöneticilere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Mevcut araştırma kapsamında elde edilen bu bulgu, antrenörlük mesleğinin doğası gereği daha yoğun performans baskısı içermesinin, bireylerde yetersizlik ve başarısızlık algısının güçlenmesine yol açtığını düşündürmektedir. Öte yandan, yöneticilik ve hakemlik rollerinde görev yapan kadınların, mesleki deneyim ve karar alma süreçlerinde daha yüksek düzeyde özerklik sergilemeleri, imposter sendromu algısının görece düşük olmasına katkı sağlamış olabileceğine de işaret etmektedir.

Spor alanında görev yapan kadın çalışanların algılanan kraliçe arı ve imposter sendromu düzeylerinin incelenebilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmaya toplam 124 kadın çalışan gönüllü olarak katılım sağlamıştır. Belirlenen bu amaç doğrultusunda, “*Spor alanında görev yapan*

kadın spor elemanlarının algıladıkları kraliçe arı ve imposter sendromu düzeyleri arasındaki ilişkinin ne düzeyde olduğu?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Mevcut araştırma kapsamında sonuç olarak, kadın spor elemanlarının kraliçe arı sendromuna ilişkin algıları arttıkça, imposter sendromu düzeylerinin azaldığını tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen bu sonuç ile ilgili olarak, rekabetçi ve mesafeli örgütsel ilişkilerin bireysel yetersizlikten ziyade örgütsel yapının bir unsuru olarak değerlendirilmesi yorumu yapılabilir. Bu değerlendirme biçiminin, kadın çalışanların başarılarını içselleştirme süreçlerini destekleyebileceğini ve örgüt içindeki konumlarını daha güvenli algılamalarıyla ilişkili olabileceği ifade edilebilir.

Kadın spor elemanlarıyla gerçekleştirilen bu araştırma bazı sınırlılıklar içermektedir. Araştırma ilişkisel tarama modeliyle yürütüldüğünden, elde edilen sonuçlar değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymakla sınırlıdır. Örneklem yalnızca Çanakkale ve Aydın illerindeki özel spor kulüplerinde görev yapan 124 kadın spor elemanından oluştuğundan, bulguların genellenebilirliği sınırlıdır. Ayrıca, katılımcıların kolayda örnekleme yöntemiyle seçilmesi örneklemin temsiliyetini kısıtlamaktadır. Verilerin 20 Eylül-20 Ekim 2025 tarihleri arasında çevrim içi (Google Formlar) olarak toplanması da araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, farklı bölgelerden daha geniş örneklemlemlerle ve çeşitli veri toplama yöntemleri kullanılarak konunun incelenmesi önerilmektedir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 16.09.2025

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: E-21315140-050.02-2500030286

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Bu çalışmada birinci yazar, çalışmanın problem durumu, amaçları ve hipotezlerini belirlemiş; giriş ve kuramsal çerçeve bölümlerini hazırlamıştır. İkinci yazar araştırma deseninin oluşturulması ile Yöntem bölümünün yazımını ve veri toplama sürecinin yürütülmesini gerçekleştirmiştir. Üçüncü yazar, verilerin istatistiksel analizlerini yapmış ve bulgular bölümünü oluşturmuştur. Dördüncü yazar ise, tartışma, sonuç ve öneriler bölümlerini yazmış, çalışmanın dilsel ve biçimsel düzenlemelerini tamamlamıştır.

Çatışma Beyanı

Yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Barr-Walker, J., Bass, M., Werner, D., & Kellermeyer, L. (2019). Measuring impostor phenomenon among health sciences librarians. *Journal of the Medical Library Association (JMLA)*, 107(3), 323–332. <https://doi.org/10.5195/jmla.2019.644>
- Bravata, D. M., Watts, S., Keefer, A., Madhusudhan, D., Taylor, K., Clark, D., Nelson, R., Cokley, K., & Hagg, H. (2020). Prevalence, predictors, and treatment of impostor syndrome: A systematic review. *Journal of General Internal Medicine*, 35(4), 1252–1275. <https://doi.org/10.1007/s11606-019-05364-1>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (23. baskı). Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9789944919289>
- Cibibin, C., & Leo, I. (2022). The “Queen Bee Syndrome” in sports federations: An exploratory investigation of gender stereotypes in Italian female coaches. *Sustainability*, 14(3), 1596. <https://doi.org/10.3390/su14031596>
- Clance, P. R. (1985). *The impostor phenomenon: Overcoming the fear that haunts your success*. Peachtree Publishers. <https://doi.org/10.1037/t11274-000>
- Clance, P. R., & Imes, S. A. (1978). The impostor phenomenon in high achieving women: Dynamics and therapeutic intervention. *Psychotherapy: Theory, Research & Practice*, 15(3), 241–247. <https://doi.org/10.1037/h0086006>
- Çelen, O., & Tuna, M. (2021). Konaklama işletmelerindeki kadın çalışanların kraliçe arı sendromu algılarının ölçülmesine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 2127–2148. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2021.838>
- Derks, B., Van Laar, C., & Ellemers, N. (2016). The queen bee phenomenon: Why women leaders distance themselves from junior women. *The Leadership Quarterly*, 27(3), 456–469. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2015.12.007>
- Derks, B., Van Laar, C., Ellemers, N., & De Groot, K. (2011). Gender-bias primes elicit queen-bee responses among senior policewomen. *Psychological Science*, 22(10), 1243–1249. <https://doi.org/10.1177/0956797611417258>
- Faniko, K., Ellemers, N., & Derks, B. (2016). Queen bees and alpha males: Are successful women more competitive than successful men? *European Journal of Social Psychology*, 46(7), 903–913. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2198>
- Fink, J. S. (2015). Female athletes, women's sport, and the sport media commercial complex: Have we really “come a long way, baby”? *Sport Management Review*, 18(3), 331–342. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2014.05.001>
- Haar, J., & De Jong, K. (2024). Imposter phenomenon and employee mental health: What role do organizations play? *Personnel Review*, 53(1), 211–227. <https://doi.org/10.1108/PR-01-2022-0030>
- Hutchins, H. M., & Rainbolt, H. (2017). What triggers impostor phenomenon among academic faculty? A critical incident study exploring antecedents, coping, and development opportunities. *Human Resource Development International*, 20(3), 194–214. <https://doi.org/10.1080/13678868.2016.1248205>
- Kaiser, C. R., & Spalding, K. E. (2015). Do women who succeed in male-dominated domains help other women? The moderating role of gender identification. *European Journal of Social Psychology*, 45(5), 599–608. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2113>
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (23. baskı). Nobel Yayıncılık.
- Koç-Doğan, N. E. (2022). *Kişilik ve toplumsal cinsiyet yanılısaması çerçevesinde spor bilimleri fakültesinde okuyan kadın öğrencilerin sahtekârlık fenomeni algıları*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Köktaş, E. (2024). *Turizm işletmelerinde çalışanların karşılaştıkları kraliçe arı sendromu ve duygusal emek ilişkisi*. Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Lane, J. (2015). The impostor phenomenon among emerging adults transitioning into professional life: Developing a grounded theory. *Adultspan Journal*, 14(1), 1–15. <https://doi.org/10.1002/adsp.12009>
- Lütkevitte, S. (2023). Sports participation and beliefs about male dominance: A cross-national analysis of sexist gender ideologies. *Social Sciences*, 12(4), 207. <https://doi.org/10.3390/socsci12040207>
- Mavin, S. (2008). Queen bees, wannabees and afraid to bees: no more ‘best enemies’ for women in management?. *British Journal of Management*, 19, S75–S84. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8551.2008.00573.x>
- Mavin, S., & Grandy, G. (2016). A theory of abject appearance: Women elite leaders’ intra-gender ‘management’ of bodies and appearance. *Human relations*, 69(5), 1095–1120. <https://doi.org/10.1177/0018726715609107>

- Özberk, N. (2023). *Kadın Yönetici ve Kadın Öğretmenlerin Örgütsel İletişimlerinin Kraliçe Arı Sendromu Bağlamında İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- Öztekin, M. (2025). *Sağlık çalışanlarında kraliçe arı sendromu ve liderlik ilişkisi: Bir özel hastane grubu örneği*. Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Parkman, A. (2016). The impostor phenomenon in higher education: Incidence and impact. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 16(1), 51–60.
- Rudenga, K. J., & Gravett, E. O. (2019). Impostor phenomenon in educational developers. *To Improve the Academy: A Journal of Educational Development*, 38(1), 1–17. <https://doi.org/10.1002/tia2.20092>
- Rudnova, N. A., & Sheveleva, M. C. (2025). Personally organized and organized phenomenon samozvansa. *National Psychology Journal*, 1(20), 86–97. <https://doi.org/10.11621/npj.2025.0108>
- Sakulku, J., & Alexander, J. (2011). The impostor phenomenon. *International Journal of Behavioral Science*, 6(1), 73–92.
- Savaş, E. (2022). *Serbest muhasebeci ve mali müşavirler mesleği üzerinde kraliçe arı sendromu: Bursa ili örneği*. Yüksek lisans tezi, Bursa Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bursa.
- Shakir, K., & Siddiqui, S. (2014). Glass ceiling in Pakistan: A myth or reality? *European Journal of Business and Management*, 6(1), 2222–2839. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2462279>
- Srivastava, S. B., & Sherman, E. L. (2015). Agents of change or cogs in the machine? Reexamining the influence of female managers on the gender wage gap. *American Journal of Sociology*, 120(6), 1778–1808. <https://doi.org/10.1086/681960>
- Staines, G., Travis, C., & Jayaratne, T. E. (1973). The queen bee syndrome. *Psychology Today*, 7(8), 55–60.
- Suharnomo, S., & Permatasari, D. (2019). Investigating the queen bee phenomenon in Indonesia: A case study. *Diponegoro International Journal of Business*, 2(1), 41–51. <https://doi.org/10.14710/dijb.2.1.2019.41-51>
- Şahin, E. (2024). *Spor örgütlerinde çalışan kadınların kraliçe arı sendromu algılarının iş tatminleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi], Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Şahin, E. E., & Gülşen, F. U. (2022). Clance Impostor Phenomenon Scale (CIPS): Adaptation and validation in Turkish university students. *Psycho-Educational Research Reviews*, 11(1), 270–282. https://doi.org/10.52963/PERR_Biruni_V11.N1.17
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.)*, Boston: Allyn and Bacon.
- Tekyazman, E. F. (2019). *Spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında kraliçe arı sendromu*. Yüksek lisans tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa
- Usluer, B. (2023). *Güzellik sektöründe çalışan kadınlarda iş stresi ve kraliçe arı sendromu*. Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Xiong, A., Tao, J., Li, H., & Westlund, H. (2022). Will female managers support gender equality? The study of “Queen Bee” syndrome in China. *Asian Journal of Social Psychology*, 25(3), 544–555. <https://doi.org/10.1111/ajsp.12517>
- Yalçın, B. (2023). *Mükemmeliyetçiliğin bireysel ve örgütsel çıktılar üzerindeki etkisinde entelektüel sahtekârlık fenomeninin aracılık rolü*. Doktora tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Yaşa, B. (2025). *Spor kulübü yöneticilerinin impostor sendromu düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Yiğit, K. (2024). *Çalışma hayatında kadının kadına şiddeti: Kraliçe arı sendromuna yönelik bir değerlendirme*. Yüksek lisans tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.

This paper by Mediterranean Journal of Sport Science is licensed under [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)